א א מיי פט"ז מהל׳

מכירה הל' ב סמג לאוין קע טוש"ע ח"מ סי' רלב

קע טוש"ע ח"מ סיי רנב סעיף כא: ב מייי שם הלי א טוש"ע

שם סעיף כ:

בנדה מיין זה הלי ה

טוש"ע שם סעי' כג:

רבינו גרשום

צב.

גינה שאינן נאכלין חייב באחריותן: גבו'

איתמר ∞המוכר שור לחבירו ונמצא נגחן

רב אמר הרי זה מקח מעות ושמואל אמר

יכול לומר לו לשחימה מכרתיו לך (f) וליחזי אִי גבראַ דזבין לנכסתא לנכסתא אי

לרדיא לרדיא בגברא דזבין להכי ולהכי

וליחזי דמי היכי נינהו הלא צריכא דאייקר

בישרא וקם בדמי רדיא אי הכי למאי

נפקא מינה נפקא מינה למרחא היכי דמי

א) ב"ק מו, ב) נלקמן לג:], המובר פירום. סתם ולא פירש אם לזריעה אם לאכילה:

גליון הש"ם

גברא המובר שור. עי' ירושלמי פ"ה דשניעית על מתני' דנש"א לא ימכור לו פרה החורשת נשניעית: רשב"ם ד"ה (יכול לומר) רשב"ם דיה נשת ב"ב רשב"ן [לשחימה] כו' ואפילו מעין ליי מיום לי במתניתין השואל אמר שכורה מתה והמשחיל חינו יודע פטור ולע"ג: בא"ד וכמו חבא ויבח. ק"ל הא התם דחין כאן מוחזק ולא חזקת מר"ק גם לרבנן חולקים:

הגהות הב"ח

(א) גם' לשחיטה מכרתיו לך אמאי וליחזי אי:

מוסף רש"י

לנכסתא. לשחיטה (ב״ק מו.). וליחזי דמי היכי נינהו. דמי רדיא יקרין (שם).

מוסף תוספות

א. ומה שלא צמחה לפי שעדיין לא הגיע זמן הזריעה. לל״ש. ב. [ולכן] תליא התם בחסרון הזמן, ולא נתן הטעם בחסרון הזרע. מהר"ם. ג. שיש לפנינו מאותן זרעים ממש ואנו מכירין בהן שאינם ראויים לצמוח וכו׳. ראויים לצמוח וכו'. ליטנ"ל. T. [ו]הכי פירושו מהו דתימא זיל בתר רובא אע״פ שהדמים מסייעים למוחזק קמ״ל. תוס׳ נ״ק כו. ה. [ד]גלוי דעתיה רלוקח הוא דבעינן, אי לרדיא זבין אי לשחיטה לרדיא זבין אי לשחיטה זבין, ולא איכפת לן בדעתיה דמוכר בהכי. ר"י מיגש. ועיי"ש. 1. עיין ריטנ"א.

המוכך פירות. זרעוני גינה שאינם נאכלים חייב באחריותן. תימה אמאי חייב באחריותן לימא ליה מה שלא למחו

לפי שלא זרעת אותם בזמן שהיו ראוים לזריעה דהכי אמרי׳ בהמקבל ואין כאן מקח טעות כלל אלא אפילו זרע פשתן דרוב הפשתן הנקח (ב״מ דף קה:) דתנן המקבל שדה מחבירו ואכלה חגב או נשדפה אם מכת מדינה [היא] מנכין לו מן הדמים ואמר עלה ר"ל בגמ' (שם קו:) המוכר אפירות לחברו וזרען ולא צמחו לא שנו אלא שזרעה ולמחה ואכלה ואפילו זרע פשתן אינו חייב באחריותן ר"ש בן גמליאל אומר יזרעוני

חגב אבל זרעה ולא למחה מלי אמר ליה [בעל הקרקע] כל (כי) [ימי] זרע זרע ליה רואזילן כו׳ א ויש לומר דהתם מיירי במכת מדינה דכולהו באגי נמי לא למחו ולית לן למימר שכל בני באגי זרעו זרע שאינו ראוי לזריעה ב אי נמי הכא מיירי דאיגלאי מילתא למפרע שלא היו ראוין לזריעה כללג וכן משמע בגמרא דאיכא למאן דמחייב לשלם אפי׳ ההולאה ואין סברא לחייבו כלל כל ההולאה אלא כשלא היו ראוין כלל לזריעה וידע המוכר שלא היתה ראויה

לזריעה: וליחור אי דמי רדיא ובו'. דאפי׳ לרכנן (לעיל עו:) דאית להו דאין הדמים ראיה היינו התם דוקא דרובא דקרו ללמד למד דרובא וחזקה מסייעין למוכר ולהכי אין הדמים ראייה להכחיש רוב וחזקה ואפי׳ לפי ספרים דגרסי דאיכא דקרו ללמד למד כו׳ ולא גרסי רובא מכל מקום אין כח בדמים להכחיש החזקה אבל הכא דרובא לרדיא זבני ואיכא חזקה כנגד אותו רוב שהמוכר מוחזק אפי' רבנן מודו דיש לדמים ראיה לסייע לרוב או לחזקה ובהכי אתי שפיר ההיא דריש פרק המניח (ב"ק דף מ. ושם) אפילו אליבא דרב גבי היינו כד היינו חבים דקאמר לא לריכא דרובא קרו לחביתא חביתא ולכדא כדא מהו דתימא זיל בתר רובא קמ"ל דאין הולכין בממון

אחר הרוב דאפילו רב מודה התם דאין הולכין אחר הרוב כיון דדמים מסייעין לבעל הכד המוחזק™ והוא הדין דה״מ למימר התם איפכא מהו דתימא זיל בתר חזקה קמ"ל דאין הולכין בממון אחר חזקה אלא אחר הרוב אם היו דמים מסייעים לרוב אבל זה לא היה שום חידוש לרב ומיהו בלאו הכי מפרש רבינו תם דאתי אפילו כרב משום דיכול לומר המוכר ללוקח קים לי בנפשאי שאני מן המיעוט דקרו לכדא חביתא וכשהתנה עמו חבית לא יתן אלא כד אבל הכא במוכר שור ונמלא נגחן אזיל בתר רובא דובני לרדיא והוי מקח טעות דלא מלי אמר ליה מוכר ללוקח אתה מן המיעוט דובני לשחיטה הי למאי נפקא מינה למרחא. לעיל בהמוכר את הספינה (דף פג:) גבי יפות ונמלאו רעות ואף על גב דאיירי שוה בשוה לא בעי מאי נפקא מינה דבהדיא מוקמינן מתניתין דהתם כשהוקרו והוזלו אך תימה דהכא אמאי לא מוקי לה הכי דנפקא מינה כגון דבשעת לקיחה אייקור בישרא וקם בדמי רדיא אבל אחר כן הוול אי נמי כשאינהו פחות משתוח ו: אי

המוכר פירות. בסתם לחברו: וזרען ולא צמחו. לפי כי מקולקלין נינהו. אפ'׳ זרע פשתן. מכר לו . דאיכא למימר דורע פשתן לאו לאכילה קאי אלא לזריעה וידיע למוכר שפיר דלדעת דוריעה קונה לוקח אפי׳ הכי אם לא צמחו אינו חייב באחריותו דמצי , למימר המוכר כסבור למימו המוכו כסבוז הייזהי דלאכילה קבעית להו ולא לזריעה: ר"ש ב"ג אומר זרעוני גינה שאינן נאכלין כלל חייב באחריותן. משום דהכא ודאי ידיע ליה למוכר דלזריעה קבעי להו וזרעוני שפירי הוה ליה לזבוני. מכל דורע פשתן אינו חייב באחריותן משום דאיכא דקבעי ליה לאכילה דאיכא דקבעי ליה לאכילה או לצורך רפואה: אתמר המוכר וכר: ומקש" אמאי לפליגי ביה רב ושמואל. אי לדריא זבן לצורך חרשה א"כ מאי טעמא דשמואל הא ודאי מקח טעות הוא. ואי לצורך שחיטה זבין מאי טעמא בדב: לא צריכא בגברא דרב: לא צריכא דקונה להכי ולהכי שקצב דקונה להכי ולהכי שקצב ועובד אדמה הוא וקונה לרדיא ולשחיטה דהשתא ליכא למיקם עלה דמלתא. ולהכי סבירא ליה לרב דלצורך רדיא זבנה והרי י י יבנו והרי זה מקח טעות. ושמואל אמר יכול לומר לטירי אמר יכול לומר לצורך שחיטה זבניה: ומקשיי ולחזי אי דמי רדיא יהב מאי טעמא דשמואל ואי דמי בשרא יהב מאי טעמא דרב. ומשני לא צריכא דרב. ומשני לא צריכא דאייקר בשרא לאכילה וקם ברדיא: למאי נפקא מינה. הואיל דדמי חד יהיב בין לרדיא בין לשחיטה. . כלומר במאי פליגי הא כלומר במאי פליגי הא מצי לזבוני לצורך אכילה ולמיקני מהני דמים לרדיא. . משום דטרחא יתירא ללוקח לזבניה לצורך אכילה להאי ולמיקני אחריתי ומשום הכי פליגי רב ושמואל. ומקשי׳ היכי דמי

בעולם לזריעה קונין אותו דכיון דאיכא דזבין נמי לאכילה כדאמרינן (נדרים דף מט.) לוליבא דכיתנא לכותחא אינו חייב באחריותן דמלי למימר לאכילה מכרתיו לך דבממונא לא אזלינן בתר רובא כדשמואל בגמרא. ודוקא זרע פשתן משום דחזי לאכילה אבל זרעוני גינה כגון זרע כרוב וקפלוט שאינו נאכל כלל חייב באחריותן שרשב"ג אומר זרעוני כו' הכי מפרש בגמרהם: חייב בחחריותן. דהוי מקח טעות והרי הוא כעלים של זית ונמצא של שקמה יין ונמצא חומץ דהוי מקח טעות וכל שכן בכחן דהתם מיהא איכא דניחא ליה בהכי

ואיכא דניחא ליה בהכי אבל הכא

כיון דלאכילה לא חזו ולזריעה לא חזו אין לו תקנה אלא להסקה ואפילו דמי עלים לא ישלם לו לוקח דהא לא נהנה בהם כלום וגם לא שלח בהן יד דנתחייב באחריותו וכמי שאמר לו מוכר לך זרע אותם דמי דודאי לורע זכנינהו: גבו׳ איחמר. לקמן [עג.] פריך עלה ממתניתין הלכך נקט לה הכא: ונמלא שהיה נגחן. קודם מכירה ואין ראוי אלא לשחיטה: מקח טעות. כיין ונמלא חומץ והדרי זוזי כדמפרש טעמא לקמיה [ע"ב] דרובא לרדיא זבני: יכול לומר לו כו'. דבממונא לא אזלינן בתר רובא אלא אחר טענה טובה: לשחיטה מכרחיו לך. דהא איכא דובין לשחיטה ורובא לאו כלום הוא והוה ליה כי פלגא ופלגא והמוציא מחבירו עליו הראיה. ואפילו לסומכום דאמר בפרק שור שנגחם ממון המוטל בספק חולקין וקיימא לן כוומיה דסתם לן תנא התם כוותיה ה"מ כגון שור שנגח את הפרה ונמלא עוברה בצדה ואין ידוע לבית דין היאך היה המעשה אם ילדה קודם נגיחה או אחר כן °ואפילו טעין חד מינייהו טענת ברי ואידך טענת שמח כדחמרינן התם °וכמו סבח ויבם בנכסי ספק בפרק החולך (יבמות דף לח.) דקיימא לן חולקין משום דאין ידוע אם בן ט' לראשון ויירשנו זקנו או בן ז' לאחרון ובנו של יבס הוא אבל הכא שאנו יודעין היאך היה המעשה הרי זה מכרן לזה סתם ונתגלה הדבר שהיה נגחן קודם לכן הכא מודה סומכוס דלא הוי ממון המוטל בספק אלא אזלינן בתר ההוא שטוען יפה דכיון דרובא לא כלום הוא לא היה לו למוכר לפרש אלא הלוקח הוה ליה למימר לרדיא קבעינא ליה ומדלא פי׳ הפסיד ולא דמי ליין ונמצא חומץ (לעיל פג:) דהתם יין קתבע מיניה דמוכר בהדיה: ה"ג וליחזי הי גברה דובין לרדיה לרדיא אי גברא דובין לנכססא לנכססא. כלומר ה״ד דפליגי רב ושמואל ליחזי אי האי גברא עובד אדמה הוא ולא טבח ורגיל לקנות שוורים לחרישה וכגון שהיו מכירין זה את זה ודאי לרדיא זבין ואפי׳

וורען. הלוקח: ולא למחו. לא מבעיא פירות דאיכא

דובין לוריעה ואיכא דובין לאכילה ומצי למימר לאכילה מכרתיו לך

לשמואל ליהוי מקח טעות דכיון שמכירין זה את זה הרי כאילו פירש לו מכור לי שור לחרישה ודמי למוכר זרעוני גינה שאינן נאכלין דמסתמת חייב באחריותן: דובין לנכסתא. כגון טבח שאינו עובד אדמה: ומשני בגברא דובין להכי ולהכי. טבח ועובד אדמה: דמי רדיא ימירין הרבה על דמי שחיטה: וליחזי. אי דמי רדיא לרדיא אי דמי נכסתא לנכסתא כיון דהאי גברא עביד דובין להכי ולהכי היה לנו לילך אחר הדמים ונימא הדמים מודיעים דשור לרדיא קונין בעשרים דינרים ולשחיטה בי׳ דינרים. וניחזי אי דמי רדיא יהב ליה דהיינו כ׳ דינר הדמים מודיעים דלרדיא זבין והרי זה מקח טעות כמוכר יין ונמצא חומץ ואמאי קאמר שמואל דיכול לומר לשחיטה מכרמיו הא ודאי לרדיא זבין דהא אפילו לשחיטה זבין כיון דדמי רדיא קביל מיניה דלוקח מקחו בטל דנתאנה יתר משתות דהא לא חזי לרדיא שהרי נמצא נגחן ואינו שוה אלא י' דינרים לשחיטה ואי דמי נכסתא יהב ליה ודאי דלנכסתא זבין ואף על פי ששוה י' דינרים כמו שנתן קאמר רב דהוי מקח טעות ונפקא מינה לטרחא כדלקמן ואמאי לימא הדמים מודיעין דהא אפילו לרבנן דאמרי בפרק המוכר את [הספינה] (לשיל דף עו:) אין הדמים ראיה הני מילי גבי מכר את הצמד לא מכר את הבקר וכדאוקימנא בדוכתא דקרי לצמד צמד ולבקר בקר ואיכא נמי דקרי ליה לבקר למד דכיון דלאו כולי עלמא קרו ליה לבקר למד איכא למימר דהאי לוקח הוי מהנהו דקרי לבקר בקר והלכך קא"ל מוכר צמדי מכרתי לך ולא בקר שהמוציא מחבירו עליו הראיה והלכך על הלוקח להביא ראיה שהוא מאותן הרגילין לקרוא לבקר למד ומדלא מייתי ראיה מפסיד אבל הכא דהאי גברא זבין לרדיא ולשחיטה מודו רבנן דהדמים מודיעים דכיון דידעינן בודאי בהאי לוקח דרגיל לקנות לרדיא וגם הדמים מודיעין הלכך הדמים ראיה דכי האי גווגא נמי אמרינן התם היכי דמי אי דקרו ליה לצמד צמד כו׳ אלא דקרו ליה נמי לבקר צמד כולה זבין ליה אלמא היכא דכל בני העיר קורין לבקר צמד אע״פ שקורין לו לפעמים בקר אמרינן דכוליה זבין דכיון דידעינן ביה בהאי לוקח שרגיל לקרות נמי לבקר צמד כשאר בני העיר וגם הדמים מודיעין דבקר עם למד זבן הלכך אמרי רבנן דהדמים ראיה וה"נ כיון דהאי גברא זבין לרדיא ולשחיטה והדמים מודיעין דלרדיא זבין ודאי כיון דאיכא מילחא דמוכחא הדמים ראיה. כן נראה בעיני: דאייקר בישרא כו'. וליכא דמים מודיעין. ואיכא דגרס דזל רדיא וקם כי בישרא והיינו הך: ובעי גמרא **למאי נפקא מינה**. פלוגחא דרב ושמואל מאחר ששוה יפה מה שנתן בו: **לטרחא**. טורח מכירת השור לשחטו ולמכור הבשר הלכך אמר רב הרי זה מקח טעות ויחזיר לו המוכר דמיו: ה"ד. דהוי מקח טעות להתחייב המוכר להחזיר הדמים: